

English	Lithuanian / Lietuvių k.
Consent – it’s your decision How you should be involved in decisions about your health care and treatment	Sutikimas – jį suteikiate jūs Kaip galite dalyvauti priimant sprendimus dėl jūsų sveikatos priežiūros ir gydymo
Who is this leaflet for? <ul style="list-style-type: none"> • This leaflet is for people of all ages. • There is also a version of this leaflet for young people under 16, called Consent – your rights. You can get a copy from anywhere you receive NHS care, or on the internet (www.hris.org.uk).	Kam skirtas šis lankstinukas? <ul style="list-style-type: none"> • Šis lankstinukas yra skirtas įvairaus amžiaus žmonėms. • Taip pat galima gauti šio lankstinuko versiją, skirtą jaunesniems nei 16 metų asmenims, vadinamą „Sutikimas – Jūsų teisės“. Šiuos lankstinukus galite gauti ten, kur Jums teikiamos Nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos (NHS) paslaugos arba internetu (www.hris.org.uk).
What is this leaflet about? <p>It tells you about your right to make decisions about your health care and treatment. Normally, you can accept or refuse any treatment, examinations or tests, and you can decide whether to take part in research.</p>	Apie ką šis lankstinukas? <p>Jame pasakojama apie jūsų teisę patiems priimti sprendimus dėl savo sveikatos priežiūros ir gydymo. Paprastai jūs galite sutikti arba nesutikti su bet koku gydymu, apžiūromis arba tyrimais, jūs taip pat galite patys spręsti, ar dalyvauti moksliniuose tyrimuose.</p>
What does consent mean? <p>It means agreement. Before a doctor, nurse or any other health professional can examine or treat you, they must have your consent.</p>	Ką reiškia sutikimas? <p>Jis reiškia leidimą. Gydytojas, slaugytoja ar bet koks kitas sveikatos priežiūros specialistas privalo gauti jūsų sutikimą, prieš jus apžiūrėdamas ar gydymas.</p>

<p>Who can give consent?</p> <p>You can give consent if you can make decisions for yourself.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Being able to make decisions means you can understand what is involved and can think clearly about the advantages and disadvantages of different actions. • You must be given enough information, and you should be allowed to make up your own mind without pressure from other people. • If you want someone to help you express your views, you can ask a friend, a relative, a partner or carer, another member of staff, or an independent representative (often called an ‘advocate’). An advocate is independent of the NHS. They can help make sure your views are heard and get you access to the information you need to make your own decisions. You can ask a member of staff involved in your care about advocacy services in your area. 	<p>Kas gali duoti sutikimą?</p> <p>Jūs galite duoti sutikimą, jei pats (-i) galite priimti sprendimus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sugebėjimas priimti sprendimus reiškia tai, kad suvokiate, kas vyksta ir sugebate aiškiai mąstyti apie įvairių veiksmų privalumus ir neigiamas puses. • Jums turi būti suteikta pakankamai informacijos ir turėtų būti leidžiama apsispręsti patiems, be kitų žmonių spaudimo. • Jei norite, kad kitas asmuo padėtų jums išreikšti savo nuomonę, galite paprašyti draugo, giminaičio, partnerio (-ės) ar globėjo, kito darbuotojo ar nepriklausomo atstovo (dažnai vadinamo „advokatu“). Advokatas veikia atskirai nuo NHS. Jis gali užtikrinti, kad jūsų nuomonė būtų išklaudyta bei padėti gauti reikalingą informaciją, kuri padėtų priimti sprendimus. Galite paklausti su jūsų priežiūra susijusio personalo darbuotojo apie advokatų paslaugas savo vietovėje.
<p>What if I can’t give consent?</p> <p>You can give consent only if you can understand the information you are given, make a decision, remember your decision and tell other people your decision. If you can’t do all these things, it is called ‘incapacity’.</p> <ul style="list-style-type: none"> • If your incapacity is because of intoxication from drugs or alcohol, a health professional may be able to treat you without consent, if this is in your best interests. • If your incapacity is because of a mental disorder such as a learning disability or dementia, someone else may be able to give consent for you. 	<p>Kas atsitinka, jei aš negaliu duoti sutikimo?</p> <p>Sutikimą galite duoti tik tokiu atveju, jei suvokiate jums pateiktą informaciją, sugebate priimti sprendimą, jį prisiminti ir apie savo sprendimą pasakyti kitiems. Nesugebėjimas atlikti visų šių veiksmų vadinamas „neveiksnumu“.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jei jūsų neveiksnumas susijęs su apsvaigimu nuo narkotinių medžiagų arba alkoholio, jūsų paties labai medikai gali jus gydyti ir be jūsų sutikimo. • Jei jūsų neveiksnumas susijęs su psichiniais sutrikimais, pvz., mokymosi negalia arba silpnaprotystė, už jus sutikimą gali duoti kitas asmuo.
<p>If you are an adult</p> <p>Someone can give consent for you if:</p> <ul style="list-style-type: none"> • you have given them welfare power of attorney with the power to consent to treatment, or • a court has given them a welfare guardianship order with the 	<p>Jeį esate suaugęs asmuo</p> <p>Už jus sutikimą galės duoti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asmuo, kuriam esate suteikę įgaliojimus dėl rūpybos su teise duoti sutikimą dėl gydymo; arba • asmuo, kuris turi teismo jam paskirtą rūpybos globos orderį su

<p>power to consent to treatment, or</p> <ul style="list-style-type: none"> a court has given them a welfare intervention order specifically for the treatment, and the treatment is needed only for a short time. <p>Doctors can also treat you if there is no-one who can give consent on your behalf, and the treatment will benefit you.</p> <p>You should always be given information in a way that you understand and you should always be given help to communicate.</p> <p>For more information, see the leaflet Caring and consent. See page 10 for where to get a copy.</p> <p>See page 11 for where to get more information about the rights of adults with incapacity.</p> <p>If you are under 16</p> <ul style="list-style-type: none"> Someone with parental responsibility can give consent for you if you can't give it yourself. <p>See page 12 for where to get more information about the rights of young people under 16.</p>	<p>teise duoti sutikimą dėl gydymo; arba</p> <ul style="list-style-type: none"> asmuo, kuris turi teismo jam paskirtą orderį dėl intervencijos konkrečiai gydymo atžvilgiu, ir jei reikalingas tik trumpalaikis gydymas. <p>Be to, gydytojai gali jus gydyti, jei nėra jokio kito asmens, kuris galėtų duoti sutikimą jūsų vardu, ir jei šis gydymas jums bus naudingas.</p> <p>Visais atvejais jums privalo būti suteikta suprantama informacija ir pagalba susikalbėti.</p> <p>Daugiau informacijos rasite lankstinuke „Globa ir sutikimas“.</p> <p>Vietas, kuriose galite gauti šio lankstinuko egzempliorių, rasite 10 psl.</p> <p>Jei norite sužinoti daugiau apie neveiksnių suaugusiųjų teises, žr. 11 psl.</p> <p>Jeį esate jaunesnis nei 16-os metų amžiaus</p> <ul style="list-style-type: none"> Jeį negalite duoti sutikimo pats (-i), vietoj jūsų sutikimą gali duoti asmuo, turintis tėvystės pareigas. <p>Daugiau informacijos apie jaunesnių nei 16-os metų asmenų teises rasite 12 psl.</p>
<p>What happens in an emergency?</p> <ul style="list-style-type: none"> In an emergency – for example, if you've been in a road accident and you need urgent treatment to save your life – you may not be well enough to make a decision about your treatment. If you can't give your consent and there is no time for anyone else to make a decision for you, doctors can treat you. But they can only treat you without your consent if this is necessary to save your life or stop you suffering more serious harm. 	<p>Kas atsitinka nenumatytais skubiais atvejais?</p> <ul style="list-style-type: none"> Nenumatytu skubiu atveju, pvz., jei patekote į avariją ir jums reikalingas skubus gydymas siekiant išsaugoti jūsų gyvybę, gali būti taip, kad dėl savo būklės jūs negalėsite priimti sprendimo dėl savo gydymo. Tuo atveju, jei jūs pats (-i) negalite duoti sutikimo ir jei nebėra laiko tą sutikimą gauti iš kito asmens, gydytojai turi teisę pradėti gydymą. Tačiau jie gali taip elgtis tik tada, jei tokiu būdu bus išgelbėta jūsų gyvybė arba bus užkirstas kelias sunkiam jūsų būklės pablogėjimui.
<p>How will I be asked to give my consent?</p> <ul style="list-style-type: none"> A doctor or another health professional may ask you to do 	<p>Kaip būsiu paprašytas (-a) sutikimo?</p> <ul style="list-style-type: none"> Gydytojas ar kitas sveikatos priežiūros specialistas gali jūsų

<p>something to show your consent. For example, a doctor may ask to examine your foot. If you take off your shoe, it shows you agree to this.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usually you will be asked to say whether you agree to the examination or treatment. • If the examination or treatment is complicated, for example an operation, you may be asked to sign a form showing you agree to it. 	<p>paprašyti atlikti veiksmą, kuriuo išreikštumėte savo sutikimą. Pavyzdžiui, gydytojas gali paprašyti, kad parodytumėte jam savo pėdą. Nusiaavę batą duosite ženklą, kad sutinkate su apžiūrėjimu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dažniausiai jūsų gali paprašyti pasakyti, ar sutinkate, kad būtumėte apžiūrėtas (-a) arba gydomas (-a). • Tais atvejais, kai apžiūra arba gydymas yra sudėtingesni, pvz., operacija, jūsų gali paprašyti pasirašyti sutikimo formą.
<p>What information should I be given?</p> <ul style="list-style-type: none"> • To help you make a decision, NHS staff involved in your care must give you information about the examination or treatment you are being offered in a way that you understand. You may want to know: <ul style="list-style-type: none"> ▪ why you are being offered the examination or treatment ▪ what it will involve ▪ what the benefits are ▪ whether there are any risks or side effects ▪ how large or small the risks are ▪ whether there are any alternatives ▪ what may happen if you don't have the examination or treatment ▪ whether you will have to pay (for example for dental treatment), and ▪ the name of the doctor who is responsible for your care. • You have the right to ask questions if you don't understand or you want to know more. If the person who is asking you to give consent can't answer your questions, ask them if they can find out or get someone else who can help. If you think you need it, you can ask for a second opinion. 	<p>Kokia informacija man turi būti suteikta?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kad padėtų jums apsispręsti, su jūsų priežiūra susiję NHS darbuotojai privalo suteikti jums informaciją apie siūlomą apžiūrą arba gydymą jums suprantamu būdu. Jūs turite būti informuoti: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kodėl jums siūlomas šis patikrinimas arba gydymas; ▪ kas jo metu bus atliekama; ▪ kokia jo nauda; ▪ ar yra rizikos arba šalutinių poveikių tikimybė; ▪ ar rizika yra didelė ar maža; ▪ ar yra kokių nors alternatyvų; ▪ kas gali atsitikti, jei nebus atlikta ši apžiūra arba gydymas; ▪ ar jums reikės mokėti (pvz., už dantų gydymą); ir ▪ atsakingo už jūsų priežiūrą gydytojo vardas ir pavardė. • Jūs turite teisę klausti, jei ko nors nesuprantate arba norite gauti daugiau informacijos. Jei prašantis jūsų sutikimo asmuo nesugeba atsakyti į jūsų klausimus, paprašykite, kad jis išsiaiškintų jums rūpimą informaciją arba kad į pagalbą pasitelktų kitą asmenį. Jei manote, kad tai reikalinga, sužinokite antrą nuomonę.

<ul style="list-style-type: none"> • If you need an interpreter, ask a member of staff to arrange this for you in advance. When you make an appointment, tell them which language you prefer. • If you wish, someone can be with you when you are told about the examination or treatment. This could be a friend, a relative, a partner or carer, another member of staff, or an independent advocate. • You may find it difficult to fully understand what you've been told about an examination or treatment. If you would like to take away written information to help you make a decision, you should say so. • Staff will give you all the information you need in a way that you can understand and meets your needs (for example in audio format, British Sign Language, or a language other than English). 	<ul style="list-style-type: none"> • Jei jums reikia vertėjo, iš anksto pasakykite apie tai įstaigos darbuotojui. Registruojantis į priėmimą, pasakykite kokia kalba kalbate. • Jei pageidaujate, su savimi galite atsivesti kitą asmenį, kai jums turi būti pranešta apie apžiūrą arba gydymą. Tai gali būti jūsų draugas, giminaitis, partneris arba globėjas, kitas darbuotojas arba nepriklausomas advokatas. • Kartais gali pasirodyti pernelyg sunku iki galo suprasti visą gautą informaciją apie apžiūrą arba gydymą. Jei norėtumėte pasiimti su savimi raštu pateiktą informaciją, turėtumėte apie tai pasakyti. • Darbuotojai pateiks jums visą reikalingą informaciją taip, kad ją suprastumėte ir ji patenkintų jūsų poreikius (pavyzdžiui, garso įrašą, britų gestų kalba ar kita nei anglų kalba).
<p>How long can I take to decide?</p> <p>In emergencies, decisions will have to be made quickly. In other cases you may be able to take more time. It is important that you are given enough time to make your decision so you don't feel rushed. If you want time to think about your decision, you should say so.</p>	<p>Kiek laiko galiu svarstyti savo sprendimą?</p> <p>Skubos atvejais sprendimai turi būti priimti greitai. Kitais atvejais jums gali būti suteikta daugiau laiko. Svarbu, kad jums būtų duota pakankamai laiko priimti sprendimą ir kad nesijaustumėte skubinamas. Pasakykite, jei jums reikia daugiau laiko pagalvoti dėl savo sprendimo.</p>
<p>What if I change my mind?</p> <p>You can change your mind about giving your consent to an examination or treatment at any time. You should tell one of the people looking after you.</p>	<p>Kas atsitiks, jei persigalvosiu?</p> <p>Galite bet kada persigalvoti dėl savo sutikimo apžiūrai ar gydymui. Apie tai turite pranešti jums besirūpinančiam darbuotojui.</p>
<p>Can I refuse examination and treatment?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normally you can refuse an examination or treatment at any time, even if this means your health, or the health of your unborn baby, may be seriously harmed. • It is important that you understand what may happen to you if you decide not to have the examination or treatment. • If another treatment can be used instead, you should be given information about it. But you can't insist on a particular 	<p>Ar galiu atsisakyti dalyvauti apžiūroje ar gydyme?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paprastai galite bet kada atsisakyti dalyvauti apžiūroje arba būti gydomas (-a), net ir tada, kai dėl to gali rimtai nukentėti jūsų arba jūsų nešiojamo kūdikio sveikata. • Svarbu, kad suprastumėte, kas gali atsitikti, jums nusprendus nedalyvauti apžiūroje arba atsisakius gydymo. • Jums turi būti suteikta informacija apie kitokį gydymą, jei toks yra, ir jei toks gydymas gali būti taikomas vietoje

<p>treatment if the NHS staff involved in your care don't think it will help you.</p> <ul style="list-style-type: none"> Remember that you can ask for a second opinion about the treatment you have been offered. 	<p>pirmojo. Tačiau jūs negalite reikalauti kokio nors konkretaus gydymo, jei su jūsų priežiūra susijusių NHS darbuotojų nuomone, jis jums nepadės.</p> <ul style="list-style-type: none"> Atminkite, kad jūs turite teisę sužinoti antrą nuomonę apie jums pasiūlytą gydymą.
<p>Information for young people under 16</p> <p>If you are under 16, and the health care professional looking after you believes you can make decisions for yourself, you can refuse examination or treatment.</p> <p>However:</p> <ul style="list-style-type: none"> the person providing your care may ask why you don't want it. They need to know they have given you enough information for you to make your decision in very unusual cases, if you have refused treatment and you have a very serious condition, your parent or the person who looks after you may disagree with you and want to discuss your case with a lawyer. You could also have your own lawyer to help you with this. <p>For more information contact the Scottish Child Law Centre (see page 10)</p> <p>For where to find information about consent for young people under 16, see page 12.</p>	<p>Informacija jaunesniems nei 16 metų asmenims</p> <p>Jei esate jaunesnis (-ė) nei 16-os metų ir jus prižiūrinčio sveikatos priežiūros specialisto nuomone galite pats (-i) savarankiškai priimti sprendimus, turite teisę atsisakyti būti apžiūrimas arba gydomas.</p> <p>Tačiau:</p> <ul style="list-style-type: none"> jus slaugantis asmuo gali paklausti, kodėl nenorite būti apžiūrimas (-a) arba gydomas (-a). Jis turi įsitikinti, kad gavote pakankamai informacijos, kuria remdamasis (-i) priėmėte tokį sprendimą. labai ypatingais atvejais, jums atsisakius gydymo ir sunkiai sergant, jūsų tėvai arba globėjai gali su tuo nesutikti ir norėti aptarti jūsų atvejį su teisininku. Jūs taip pat galite paprašyti savo teisininko patarimo šiuo klausimu. <p>Norėdami gauti daugiau informacijos, susisiekite su Škotijos vaikų teisiniu centru (žr. 10 psl.).</p> <p>Informacijos apie jaunesnių nei 16-os metų asmenų sutikimą rasite 12 psl.</p>
<p>What if I have a mental illness or disorder?</p> <ul style="list-style-type: none"> In most cases, if you have a mental health problem, you have the same right to accept or refuse an examination or treatment as anyone else. But if you are being cared for under the Mental Health Act, you can be examined and treated for your mental illness or disorder without your consent. This will happen only if: <ul style="list-style-type: none"> it is in your best interests, and there would be a significant risk to yourself or others if you didn't have the treatment. 	<p>Jeigu sergu psichine liga ar turiu psichikos sutrikimų?</p> <ul style="list-style-type: none"> Dažniausiai, jei sergate psichine liga ar turite psichikos sutrikimų, kaip ir bet kuris kitas asmuo turite teisę sutikti arba nesutikti su apžiūra arba gydymu. Tačiau, jei jums yra paskirta priežiūra pagal Psichinės sveikatos įstatymą, jus gali apžiūrėti ir jūsų psichinę ligą ar psichikos sutrikimus gydyti be jūsų sutikimo. Tai bus atliekama tik: <ul style="list-style-type: none"> jūsų paties labui; ir esant dideliame pavojui jums ar kitiems, nesuteikus reikiamo gydymo.

<p>There are guidelines for certain treatments. Your doctor may need to get a second opinion from another doctor before giving you a particular treatment.</p> <ul style="list-style-type: none"> The Scottish Government Health Directorates have produced a series of guides for people with a mental disorder and their carers. See page 12 for where to get copies of these. <p>For more information about the rights of people with mental illnesses or disorders, see page 11.</p>	<p>Kai kuriems gydymo metodams galioja tam tikros rekomendacijos. Prieš skirdamas jums vieną iš šių gydymų, jūsų gydytojas turi sužinoti kito gydytojo nuomonę šiuo klausimu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Škotijos Vyriausybės sveikatos direktoratas parengė daug informacinių leidinių, skirtų psichinės sveikatos sutrikimais sergantiems žmonėms ir jų slaugytojams. Žr. 12 psl., jei norite sužinoti, kur galėtumėte gauti tokį leidinį. <p>Norėdami sužinoti daugiau informacijos apie žmonių, sergančių psichinėmis ligomis ar psichikos sutrikimais, teises, žr. 11 psl.</p>
<p>What if I'm asked to take part in teaching?</p> <ul style="list-style-type: none"> NHS staff involved in your care should always ask if you prefer not to have a student present while you are examined or treated. You have a right to refuse, and the standard of care you receive won't be affected. Staff must ask you to give your consent before they take any photographs or make any video or sound recordings of your examination or treatment for teaching purposes. Wherever possible, they will remove information that identifies you before using the recordings. Where this isn't possible, they must tell you before you make your decision. If you agree to photos being taken or recordings being made for teaching purposes, you can change your mind later. If you withdraw your consent, the photos or recordings will not be used and will be destroyed as soon as possible. 	<p>Ką daryti, jei manęs paprašys dalyvauti mokymo procese?</p> <ul style="list-style-type: none"> Su jūsų priežiūra susiję NHS darbuotojai visada privalo paklausti jūsų, ar neprieštaraujate, kad jus apžiūrint ar gydant dalyvautų medicinos studentai. Jūs turite teisę su tuo nesutikti, jūsų gydymo kokybei tai neturės jokios įtakos. Prieš apžiūrą arba gydymą jūsų privalo paklausti, ar sutinkate, kad jo metu būtų daromos nuotraukos, vaizdo ar garso įrašai, kurie vėliau bus naudojami mokymo tikslais. Visur, kur tik įmanoma, prieš naudojant šią medžiagą, jus identifikuojantys duomenys bus pašalinti. Tais atvejais, kai to padaryti neįmanoma, jums apie tai turi būti pranešta prieš apsisprendžiant. Pateikę savo sutikimą dėl fotografavimo arba įrašų darymo mokymo tikslais, galite vėliau jį atsiimti. Atsiėmus sutikimą, nei nuotraukos, nei įrašai nebus naudojami. Jie kuo skubiau bus ištrinti.
<p>What if I'm asked to take part in research?</p> <ul style="list-style-type: none"> If you can make your own decisions, it's up to you to decide whether you want to take part in research. Before you decide, you should be given as much information about the research as you need, and you can ask as many questions as you wish. You will usually be given written information about the research to take home. You can use this to discuss the 	<p>Ką daryti, jei manęs paprašys dalyvauti moksliniame tyrime?</p> <ul style="list-style-type: none"> Jei galite priimti sprendimus dėl savęs, jūs pats (-i) turite nuspręsti, ar norite dalyvauti moksliniame tyrime. Prieš apsisprendžiant jums turi būti suteikta visa reikalinga informacija apie šį tyrimą ir jūs galite užduoti visus jums rūpimus klausimus. Informacija apie mokslinį tyrimą dažniausiai pateikiama raštu ir ją leidžiama parsinešti į namus. Pasinaudodami šia

<p>research with your family and friends if you want to. You should never be put under any pressure to agree to take part.</p> <ul style="list-style-type: none"> • If you do want to take part in research, the staff should ask you to sign a form showing that you give your consent. They may give you a copy of this form to keep, and will also keep a copy in your health records. • You can change your mind at any time about taking part in research, without giving a reason. • If you decide not to take part in the research, the standard of care you receive will not be affected. 	<p>informacija, jūs galite aptarti tyrimą su savo šeima ir draugais, jei to norite. Niekada negalima jūsų versti priimti sprendimo dalyvauti moksliniame tyrime.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jei norite dalyvauti moksliniame tyrime, darbuotojai jūsų paprašys pasirašyti dokumentą, patvirtinantį jūsų sutikimą. Jums gali būti duota šio dokumento kopija, o kita jo kopija bus saugoma jūsų sveikatos istorijoje. • Galite bet kada persigalvoti dėl dalyvavimo moksliniame tyrime, priešasties nurodyti neprivalote. • Jūsų apsisprendimas nedalyvauti moksliniame tyrime neturės įtakos jums teikiamos priežiūros kokybei.
<p>Consent for using personal health information</p> <p>The NHS must keep your personal health information confidential. You should be involved in decisions about how your personal health information is used.</p> <p>For more information about using your personal health information, see the factsheet Confidentiality: the right for your personal health information to be kept secure and confidential. See page 9 for where to get a copy of this factsheet.</p> <p>What if I'm not happy?</p> <p>If you are unhappy about how you have been involved in decisions about your health care, first talk to a member of NHS staff involved in your care. If you are still unhappy, you can make a formal complaint.</p> <p>For more information about making a complaint, see the factsheet Feedback and complaints: the right to have a say about your care and have any concerns and complaints dealt with. See page 9 for where to get a copy of this factsheet.</p>	<p>Sutikimas dėl asmeninės informacijos apie sveikatą panaudojimo</p> <p>NHS privalo konfidencialiai saugoti asmeninę informaciją apie jūsų sveikatą. Jūs turite dalyvauti priimant sprendimus dėl asmeninės informacijos apie jūsų sveikatą panaudojimo.</p> <p>Norėdami daugiau sužinoti apie tai, kaip yra naudojama asmeninė informacija apie jūsų sveikatą, žr. lankstinuką „Konfidencialumas – tai jūsų teisė, kad asmeninė informacija apie jūsų sveikatą būtų laikoma saugiai ir konfidencialiai“. Jei norite sužinoti, kur gauti šį lankstinuką, žr. 9 psl.</p> <p>Ką daryti, jei esu nepatenkintas?</p> <p>Jei esate nepatenkinti ir manote, kad nepakankamai dalyvavote priimant sprendimus dėl jūsų sveikatos priežiūros, pirmiausiai pasikalbėkite su jūsų priežiūra susijusiu NHS darbuotoju. Jei po to vis tiek nesate patenkintas (-a), galite pateikti oficialų skundą.</p> <p>Norėdami daugiau sužinoti apie tai, kaip teikti skundus, žr. lankstinuką „Atsiliepimai ir skundai: teisė išsakyti nuomonę apie priežiūrą bei susirūpinimą keliančių dalykų ir skundų sprendimas“. Jei norite sužinoti, kur gauti šį lankstinuką, žr. 9 psl.</p>

How to find out more

- For more information about anything in this leaflet, contact:
  - a member of NHS staff involved in your care
  - the NHS inform Helpline on **0800 22 44 88** (textphone 18001 0800 22 44 88; the helpline also provides an interpreting service), or
  - the Patient Advice & Support Service (PASS) at your local citizens advice bureau (find your nearest bureau on the website at **www.cas.org.uk** or in your local phone book). PASS is independent and provides free, confidential information, advice and support to anyone who uses the NHS in Scotland.
- For more information about how the law affects children and young people, contact:
The Scottish Child Law Centre
54 East Crosscauseway
Edinburgh EH8 9HD
Information helpline **0131 667 6333**
Freephone number for people under 18 **0800 328 8970**
Free text enquiry service: text 'SCLC' followed by your question to **80800** (replies will be sent to your mobile)
Email **enquiries@sclc.org.uk**
Website **www.sclc.org.uk**
- If you can't make decisions for yourself or can't tell others your decisions, this is called 'incapacity'. The leaflet **Caring and consent** explains the rights of people who can't consent to medical treatment and the rights of their carers. See page above for where to get a copy. For general information about the Adults with Incapacity (Scotland) Act, contact:

Kur galima gauti daugiau informacijos

- Norėdami gauti daugiau informacijos visais šiame lankstinuke aptariamais klausimais, kreipkitės į:
  - jus aptarnaujantį NHS darbuotoją;
  - Nacionalinės sveikatos tarnybos informacijos liniją telefonu **0800 22 44 88** (tekstinis telefonas 18001 0800 22 44 88; pagalbos linija teikia ir vertimo paslaugas); arba
  - Pacientų konsultavimo ir paramos tarnybą (PASS) savo vietovės piliečių konsultacijų biure (artimiausio biuro ieškokite internete adresu **www.cas.org.uk** arba savo rajono telefonų knygoje). PASS yra nepriklausoma tarnyba ir teikia nemokamą, konfidencialią informaciją, konsultacijas ir paramą visiems asmenims, kurie naudojami NHS paslaugomis Škotijoje.
- Norėdami gauti daugiau informacijos apie su vaikais ir jaunuoliais susijusius teisinius dalykus, kreipkitės į:
Škotijos Vaikų teisinį centrą (angl. *The Scottish Child Law Centre*)
54 East Crosscauseway
Edinburgh EH8 9HD
Informacinė pagalbos linija: **0131 667 6333**
Nemokamas telefono numeris jaunesniems nei 18-os metų asmenims: **0800 328 8970**
Nemokama žinučių linija **80800**: rašykite „SCLC“, tada – jums rūpimą klausimą. (Žinutę su atsakymu atsiųsime į jūsų mobilųjį telefoną).
El. paštas: **enquiries@sclc.org.uk**
Tinklapis: **www.sclc.org.uk**
- Būklė, kai žmogus negali pats priimti sprendimų arba negali pasakyti kitiems asmenims apie savo priimtus sprendimus, yra vadinama „neveiksnumu“. Lankstinuke „**Globa ir sutikimas**“ paaiškintos žmonių, negalinčių duoti sutikimo gydymui, ir jų globėjų teisės. Vietos, kuriose galite gauti šio lankstinuko kopiją, nurodytos aukščiau esančiame puslapyje. Norėdami

The Office of the Public Guardian (Scotland)

Hadrian House

Callendar Business Park

Callendar Road

Falkirk FK1 1XR

Phone **01324 678 300**

Email **opg@scotcourts.gov.uk**

Website www.publicguardian-scotland.gov.uk

- For more information about the rights of people with a mental illness, learning disability, dementia or related conditions, contact the **Mental Welfare Commission for Scotland**. They can also give you information and advice on people's rights under the Adults with Incapacity Act.

Mental Welfare Commission for Scotland

Thistle House

91 Haymarket Terrace

Edinburgh EH12 5HE

Phone **0131 313 8777**

Freephone number for service users and carers **0800 389 6809**

Email **enquiries@mwscot.org.uk**

Website www.mwscot.org.uk

- For information about advocacy and to find a local advocacy group, contact:

Scottish Independent Advocacy Alliance

Phone **0131 260 5380**

Email **enquiry@siaa.org.uk**

Website **www.siaa.org.uk**

gauti bendros informacijos apie Škotijos įstatymą dėl neveiksnių suaugusiųjų, kreipkitės į:

Visuomeninio globėjo skyrių Škotijoje (angl. *The Office of the Public Guardian*)

Hadrian House,

Callendar Business Park

Callendar Road

Falkirk FK1 1XR

Telefonas: **01324 678 300**

El. paštas: **opg@scotcourts.gov.uk**

Tinklapis: **www.publicguardian-scotland.gov.uk**

- Norėdami gauti daugiau informacijos apie žmonių, sergančių psichinėmis ligomis, mokymosi negalia, silpnaprotyste arba kitais psichikos sutrikimais, teises, kreipkitės į **Psichinės gerovės komisiją Škotijoje**. Ji taip pat galės suteikti informacijos ir konsultacijų, susijusių su žmonių teisėmis pagal įstatymą dėl neveiksnių suaugusiųjų.

Psichinės gerovės komisija Škotijoje (angl. *Mental Welfare Commission for Scotland*)

Thistle House

91 Haymarket Terrace

Edinburgh EH12 5HE

Nemokamas telefono numeris **0800 389 6809** (tarnybos klientams ir slaugytojams)

El. paštas: **enquiries@mwscot.org.uk**

Tinklapis: www.mwscot.org.uk

- Norėdami gauti daugiau informacijos apie advokatų paslaugas ir susirasti vietinę advokatų kontorą, kreipkitės į:

Škotijos nepriklausomą atstovavimo sąjungą (angl. *Scottish Independent Advocacy Alliance*)

Telefonas: **0131 260 5380**

El. paštas: **enquiry@siaa.org.uk**

Tinklapis: **www.siaa.org.uk**

- **The Scottish Government Health Directorates** have produced a series of guides for people with a mental disorder and their carers. These include a guide on giving consent to treatment. If you would like copies of any of these guides, contact:

Mental Health Law Team
 Mental Health Division
 Scottish Government Health Directorates
 St Andrew's House
 Regent Road
 Edinburgh EH1 3DG
 Phone **0131 244 2591**
 Email mentalhealthlaw@scotland.gsi.gov.uk
 Website www.scotland.gov.uk (search for 'Information and Topic Guides').

Information about health rights

- **The Charter of Patient Rights and Responsibilities** tells you what you can expect from the NHS and what the NHS expects from you.
- The series of **Your health, your rights factsheets** explain what the rights and responsibilities included in the Charter mean for you:
  - **Access:** your rights when using NHS services in Scotland.
  - **Hospital waiting times:** how quickly you should receive hospital care.
  - **Communication and participation:** the right to be informed, and involved in decisions, about health care and services.
  - **Confidentiality:** the right for your personal health information to be kept secure and confidential.
  - **Respect:** the right to be treated with dignity and

- **Škotijos Vyriausybės sveikatos direktoratas** išleido daug informacinių leidinių, skirtų asmenims, turintiems psichinės sveikatos sutrikimų, ir jų slaugytojams. Viename iš šių leidinių paaiškinama apie tai, kaip duoti sutikimą gydymui. Jei pageidaujate gauti kurį nors iš šių leidinių, kreipkitės į:

Psichinės sveikatos tarnybos teisinę grupę (angl. *Mental Health Law Team*)
 Mental Health Division
 Scottish Government Health Directorates
 St Andrew's House
 Regent Road
 Edinburgh EH1 3DG
 Telefonas: **0131 244 2591**
 El. paštas: mentalhealthlaw@scotland.gsi.gov.uk
 Tinklalapis: www.scotland.gov.uk (ieškokite „Informacija ir leidiniai pagal temas“).

Informacija apie su sveikata susijusias teises

- **Pacientų teisių ir pareigų chartijoje** nurodoma, ko galite tikėtis iš NHS ir ko NHS tikisi iš jūsų.
- **Jūsų sveikata, Jūsų teisės lankstinukuose** paaiškinama, ką jums reiškia teisės ir pareigos, aprašytos chartijoje:
  - **Prieiga:** jūsų teisės naudojantis NHS paslaugomis Škotijoje.
  - **Laukimo laikas ligoninėje:** kaip greitai jums turi būti suteikta pagalba ligoninėje.
  - **Bendravimas ir dalyvavimas:** teisė gauti informaciją ir dalyvauti priimant sprendimus dėl sveikatos priežiūros ir paslaugų.
  - **Konfidencialumas:** teisė į tai, kad asmeninė informacija apie jūsų sveikatą būtų saugoma ir laikoma konfidencialiai.
  - **Pagarba:** teisė į pagarbą ir orų elgesį su jumis.

<p>respect.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Safety: the right to safe and effective care. ▪ Feedback and complaints: the right to have a say about your care and have any concerns and complaints dealt with. <ul style="list-style-type: none"> • How to see your health records explains your right to see or have a copy of your health record. • Health care for overseas visitors is a set of factsheets explaining what NHS services overseas visitors can expect to receive while they are in Scotland. <p>Information for young people</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consent – your rights explains how you should be involved in decisions about your health care and treatment. • Confidentiality – your rights tells you how the health service keeps information about you private. • Have your say! Your right to be heard tells you how to give feedback or make a complaint about the NHS. <p>Information for carers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caring and consent explains your right to be involved in decisions about the health care of the adult you care for. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Saugumas: teisė gauti saugią ir veiksmingą priežiūrą. ▪ Atsiliepimai ir skundai: teisė išsakyti savo nuomonę apie jums suteiktą priežiūrą bei, kad susirūpinimą keliantys dalykai ir jūsų skundai būtų išnagrinėti. <ul style="list-style-type: none"> • „Kaip susipažinti su savo sveikatos įrašais“ lankstinuke paaiškinama jūsų teisė susipažinti su jūsų sveikatos įrašais arba turėti jų kopijas. • „Sveikatos priežiūra užsieniečiams“ – tai faktų suvestinės, informuojančios, kokių NHS paslaugų gali tikėtis užsieniečiai, lankydami Škotijoje. <p>Informacija jaunuoliams</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Sutikimas – jūsų teisės“ paaiškinama, koku būdu turėtumėte dalyvauti priimant sprendimus dėl savo sveikatos priežiūros ir gydymo. • „Konfidencialumas – jūsų teisės“ paaiškinama, kaip slaptai medicinos įstaigos saugo jūsų duomenis. • „Pasisakyk ir tu! Tavo teisė būti išklausytam“ nurodoma, kaip teikti atsiliepimus arba skundus dėl NHS darbo. <p>Informacija globėjams</p> <p>„Globa ir sutikimas“ paaiškinama jūsų teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl jūsų globojamų suaugusiųjų sveikatos priežiūros.</p>
<p>We have tried our best to make sure that this information is correct. However, the information is for guidance only so you should not rely on it as a full statement of the law. If you are thinking about taking legal action, you should contact a solicitor, a citizens advice bureau, the Patient Advice and Support Service or other advice agency.</p>	<p>Mes dėjome visas pastangas, kad šiame lankstinuke pateiktume teisingą informaciją. Tačiau šis lankstinukas yra skirtas tik susipažinti su informacija, todėl nereikėtų juo remtis kaip išsamiu teisiniu tekstu. Jei ketinate teikti ieškinį, jums vertėtų kreiptis į advokatą, piliečių konsultacijų biurą, pacientų konsultavimo ir paramos tarnybą arba kitą konsultuojančią agentūrą.</p>

Produced by NHS inform.

To get this leaflet in another language or format phone your local NHS board. If you need help to do this contact the NHS inform Helpline on 0800 22 44 88 (textphone 18001 0800 22 44 88; the helpline also provides an interpreting service).

Išleido NHS informacijos skyrius.

Norėdami gauti šį lankstinuką kita kalba ar formatu, skambinkite į savo vietinę NHS tarybą. Jei tai padaryti jums reikalinga pagalba, skambinkite NHS informacijos ir pagalbos linija telefonu 0800 22 44 88 (tekstinis telefonas 18001 0800 22 44 88; pagalbos linija teikia ir vertimo paslaugas).

4 versija - Išleista 2013 m. vasario mėn. - Peržiūrėta 2016 m. vasario mėn.